

La diversitat religiosa en l'àmbit educatiu

1. PER QUÈ HEM DE PARLAR DE RELIGIÓ?

Algunes respostes...

- Perquè algunes pràctiques generen problemes a l'escola
- Perquè condiciona la vida dels alumnes
- Per entendre millor els alumnes i les seves famílies

Perquè la llibertat religiosa és un dret fonamental!

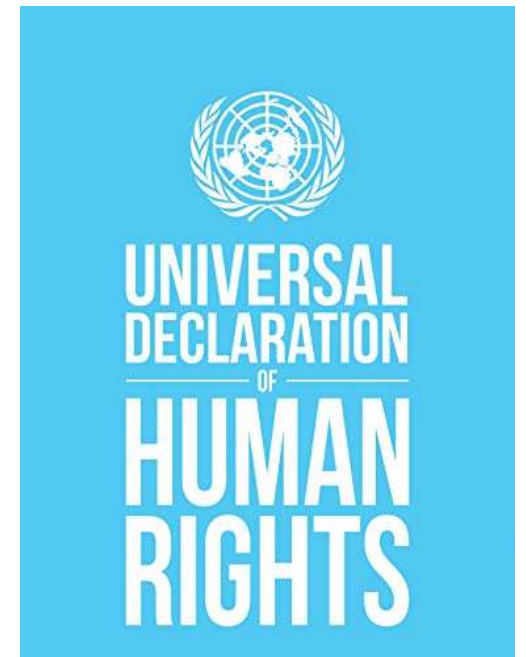
El dret a la llibertat religiosa i de consciència

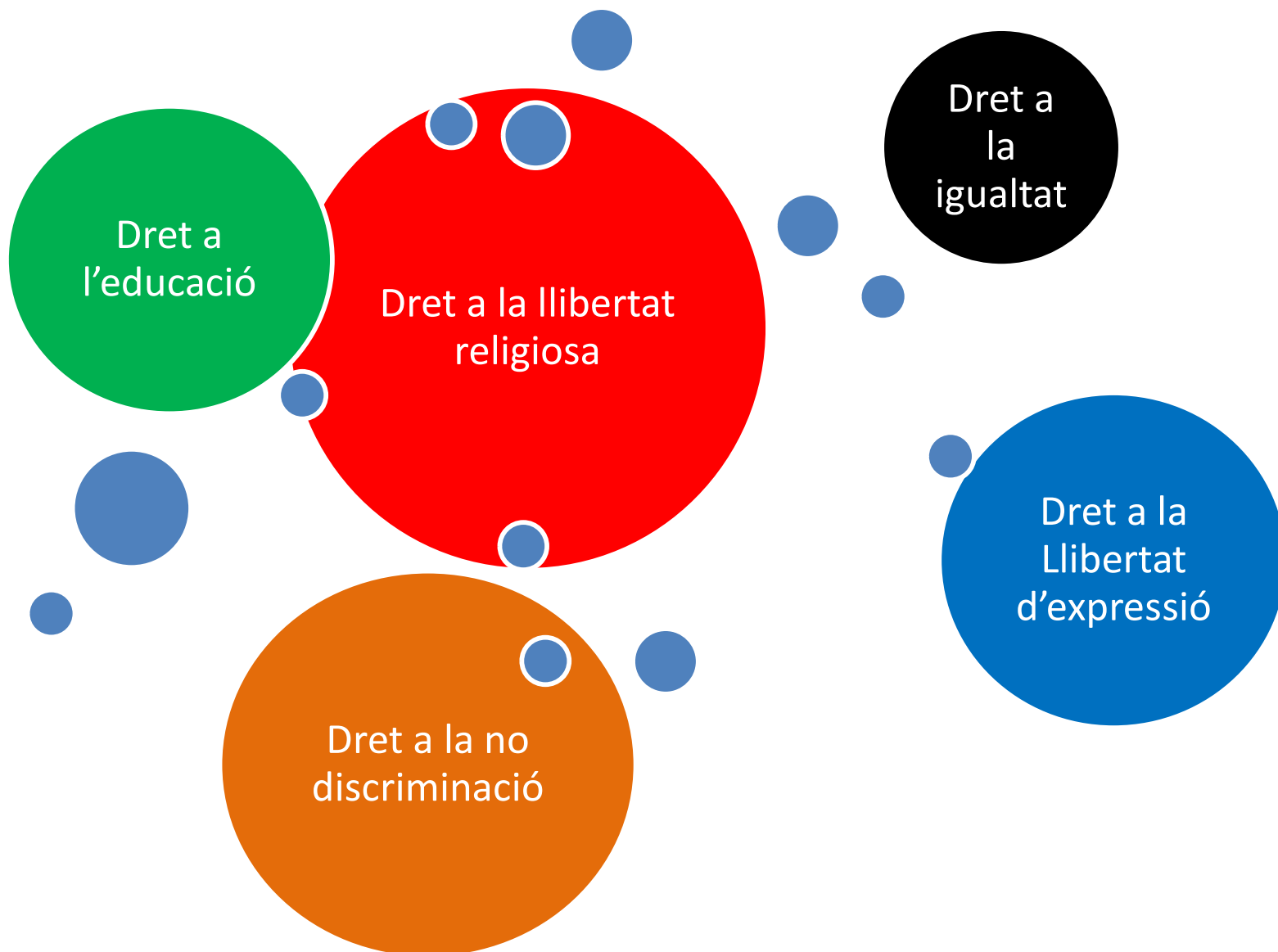
Un dret fonamental!

Art. 18. Declaració Universal dels DDHH

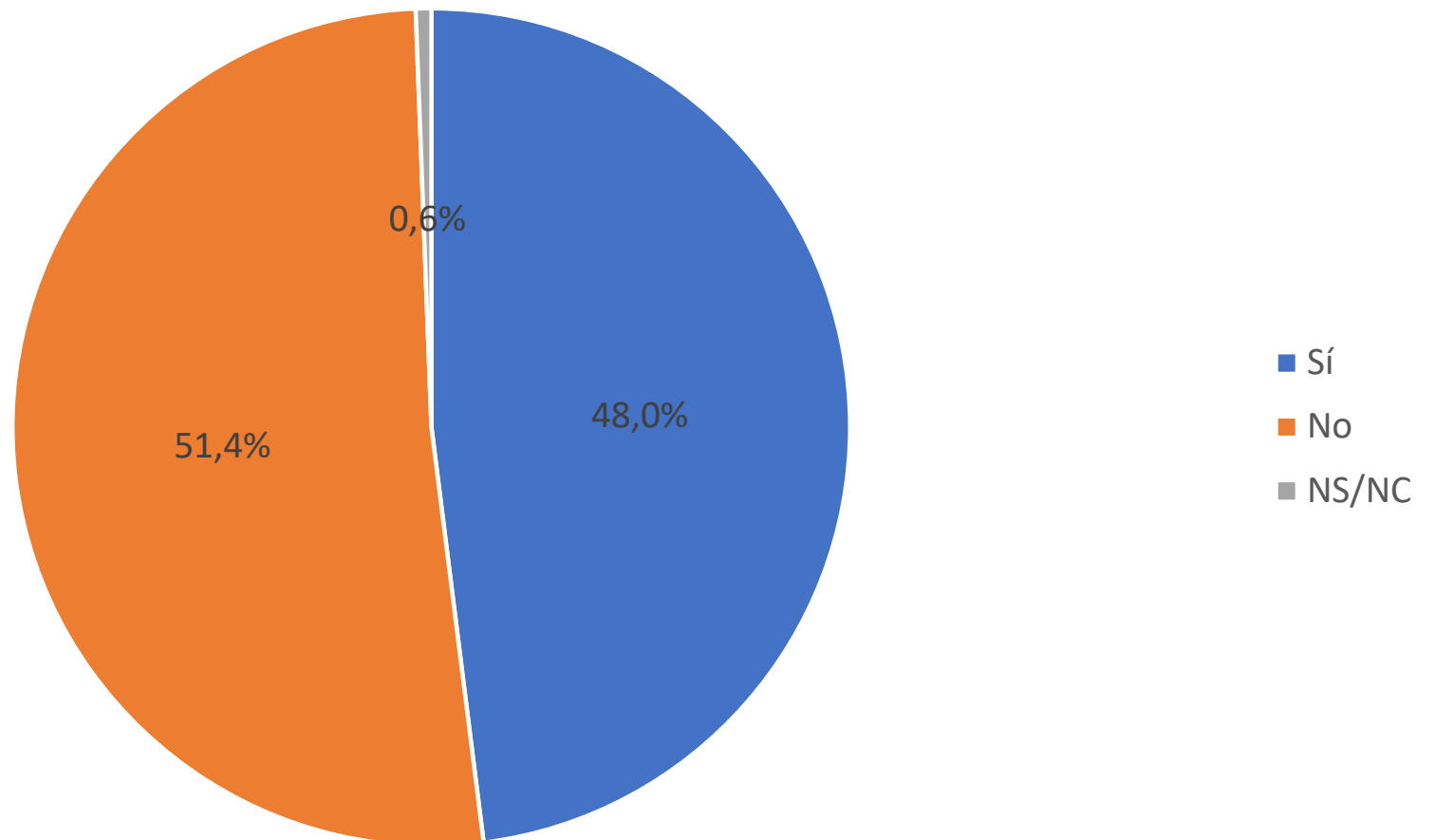
Tota persona té dret a la llibertat de pensament, de consciència i de religió; aquest dret inclou la llibertat de canviar de religió o de creença, i la llibertat, individualment o col·lectivament, en públic o en privat, de manifestar la seva religió o creença per mitjà de l'ensenyament, la pràctica, el culte i l'observança.

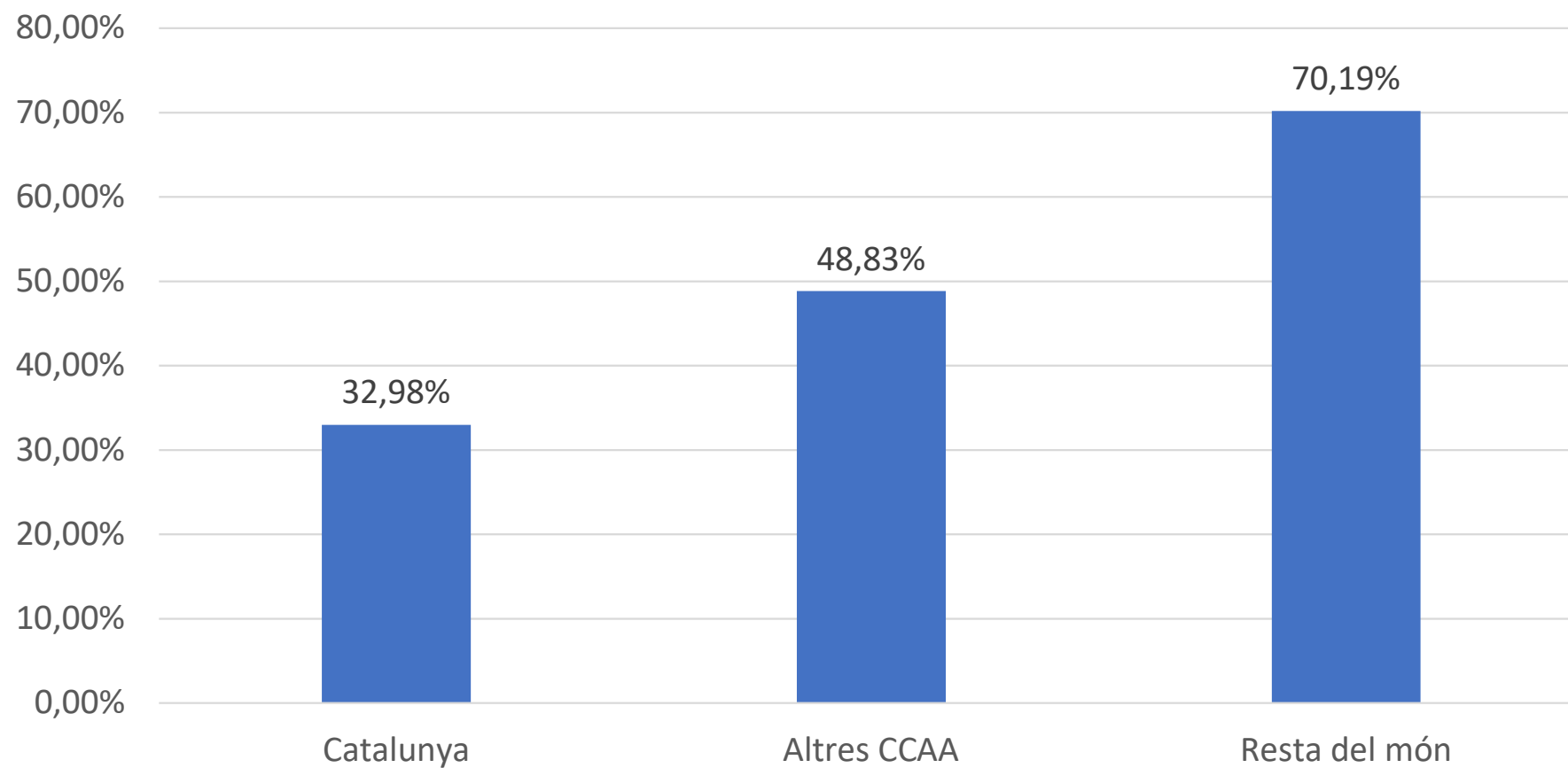
I què passa amb els altres drets humans?

21. Es considera una persona amb creences religioses?

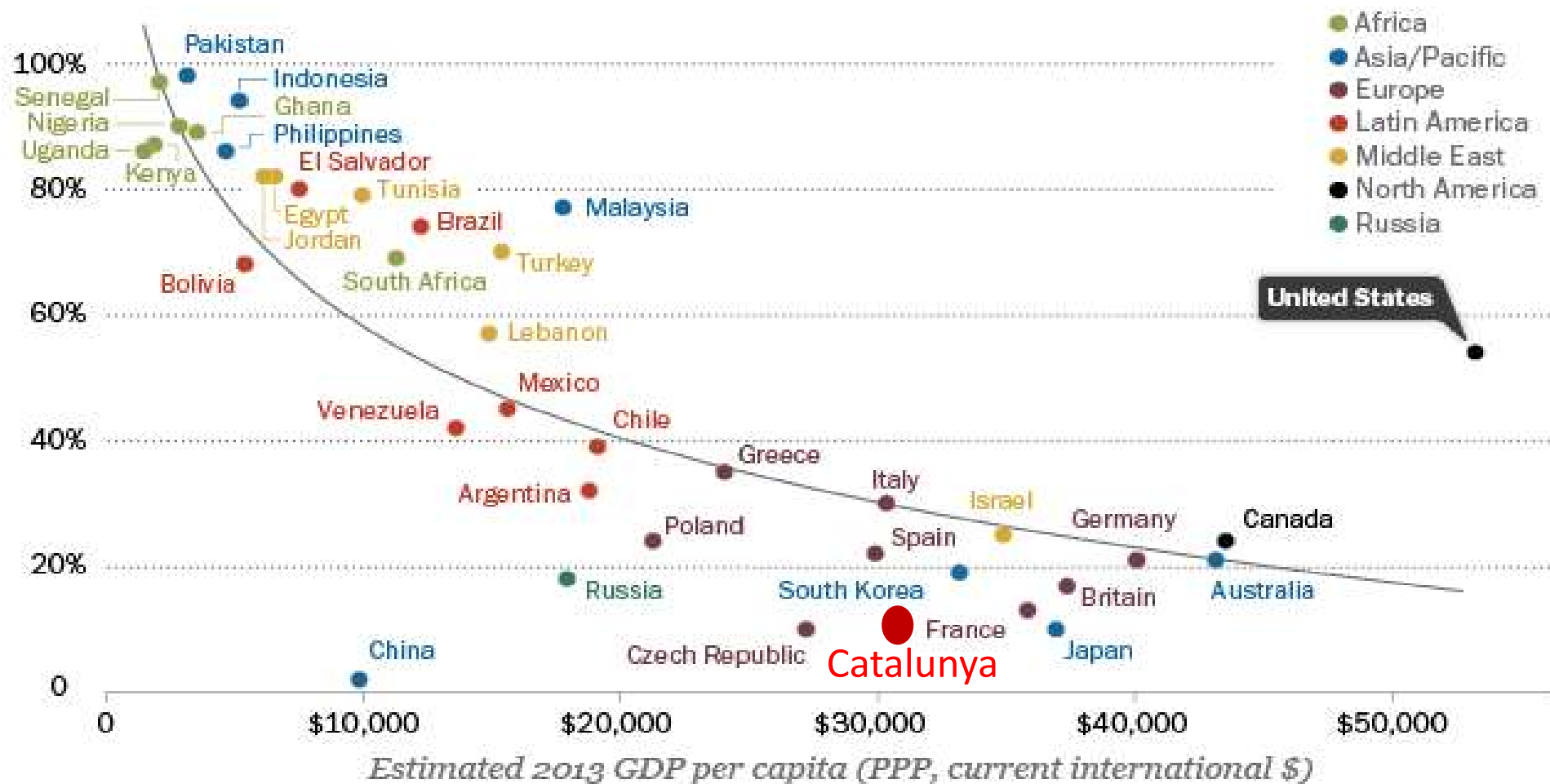

Nivell de creença (en funció del lloc de naixement de la mare)

Wealthier Nations Tend to Be Less Religious, But U.S. a Prominent Exception

% saying religion plays a very important role in their lives (2011-2013)

Note: The curve represents the logarithmic relationship between GDP per capita and the percentage saying that religion plays a very important role in their lives. Germany, France, Britain % data from spring 2011; U.S., Japan % data from spring 2012. Source: Spring 2011, 2012, 2013 Global Attitudes survey. Data for GDP per capita (PPP) from IMF World Economic Outlook Database, April 2014.

2. LA LLEI ENS ORIENTA?

Constitució espanyola

Quina mena de dret és la Llibertat religiosa i de consciència?

- a.** Un dret fonamental (arts. 15-29)
- b.** Un dret dels ciutadans (arts. 30-38)
- c.** Un principi rector de la política social i econòmica (arts. 39-52)

A. Un dret fonamental!

Art. 16 de la CE!

Constitució espanyola

Article 16

1. Es garanteix la llibertat ideològica, religiosa i de culte dels individus i de les comunitats ...

LÍMITS?

sense cap més limitació, quan siguin manifestats, que la necessària per al manteniment de l'ordre públic protegit per la llei.

OBLIGACIONS?

2. Ningú podrà ser obligat a declarar quant a la seva ideologia, religió o creences.

MODEL D'ESTAT

3. Cap confessió tindrà caràcter estatal.

RELACIONS DE LES CONFESSIONS AMB ELS PODERS PÚBLICS?

Els poders públics tindran en compte les creences religioses de la societat espanyola i mantindran les conegudes relacions de cooperació amb l'Església Catòlica i les altres confessions.

2. QUIN TIPUS DE PAÍS ÉS CATALUNYA DES DE LA PERSPECTIVA DEL TRACTAMENT DELS AFERS RELIGIOSOS?

TRES CONCEPTES BÀSICS QUE CAL DISTINGIR

ACONFESSIIONALITAT

LAÏCITAT

LAICISME

I a l'escola?

Estatut de Catalunya

Article 21. Drets i deures en l'àmbit de l'educació

2. Les mares i els pares tenen garantit (...) el dret que els assisteix per tal que llurs fills i filles **rebin la formació religiosa i moral que vagi d'acord amb llurs conviccions** a les escoles de titularitat pública, en les quals **l'ensenyament és laic**.

I a l'escola?

Decret 279/2006, de 4 de juliol, sobre drets i deures de l'alumnat

Article 10. Dret al respecte de les pròpies conviccions

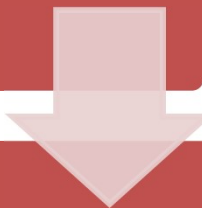
1. L'alumnat té dret al **respecte de les seves conviccions religioses**, morals i ideològiques, a la llibertat de consciència i al respecte a la seva intimitat en relació amb aquelles creences i conviccions.

3. ELS DIFERENTS ESTATUTS DE LES CONFESSIONS RELIGIOSES

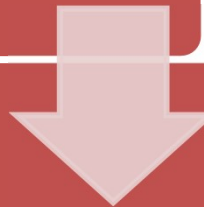
El dret de llibertat religiosa i de consciència

Els diferents estatus legals de les confessions

Confessions religioses

Confessions amb notable arrelament (*art. 7 Ley Orgánica de Libertad Religiosa, 1980*)

(A part de l'Església catòlica)

- Esglésies evangèliques (1984)
- Comunitats jueves (1984)
- Comunitats islàmiques (1989)
- Església de Jesucrist dels Sants dels Darrers Dies (2003)
- Testimonis Cristians de Jehovà (2006)
- Comunitats budistes (2007)
- Esglésies ortodoxes (2010)
- Fe Bahà'í (2023)

El dret de llibertat religiosa i de consciència

Confessions amb acords de cooperació

Confessions religioses


```
graph TD; A[Confessions religioses] --> B[Confessions amb notable arrelament]; B --> C[Confessions amb acords de cooperació]; C --> D["(A part de l'Església catòlica)"]; D --> E["• Esglésies evangèliques<br/>• Comunitats jueves<br/>• Comunitats islàmiques"];
```

Confessions amb notable arrelament

Confessions amb acords de cooperació

(A part de l'Església catòlica)

- Esglésies evangèliques
- Comunitats jueves
- Comunitats islàmiques

Acords de cooperació

1. Acord de cooperació de l'Estat espanyol amb la **Federació d'Entitats Religioses evangèliques d'Espanya** (aprobat per la Llei 24/92, de 10 de novembre)
2. Acord de cooperació de l'Estat espanyol amb la **Federació de Comunitats Israelites d'Espanya** (aprobat per la Llei 25/92, de 10 de novembre)
3. Acord de cooperació de l'Estat espanyol amb la **Comissió Islàmica d'Espanya** (aprobat per la Llei 26/92, de 10 de novembre)

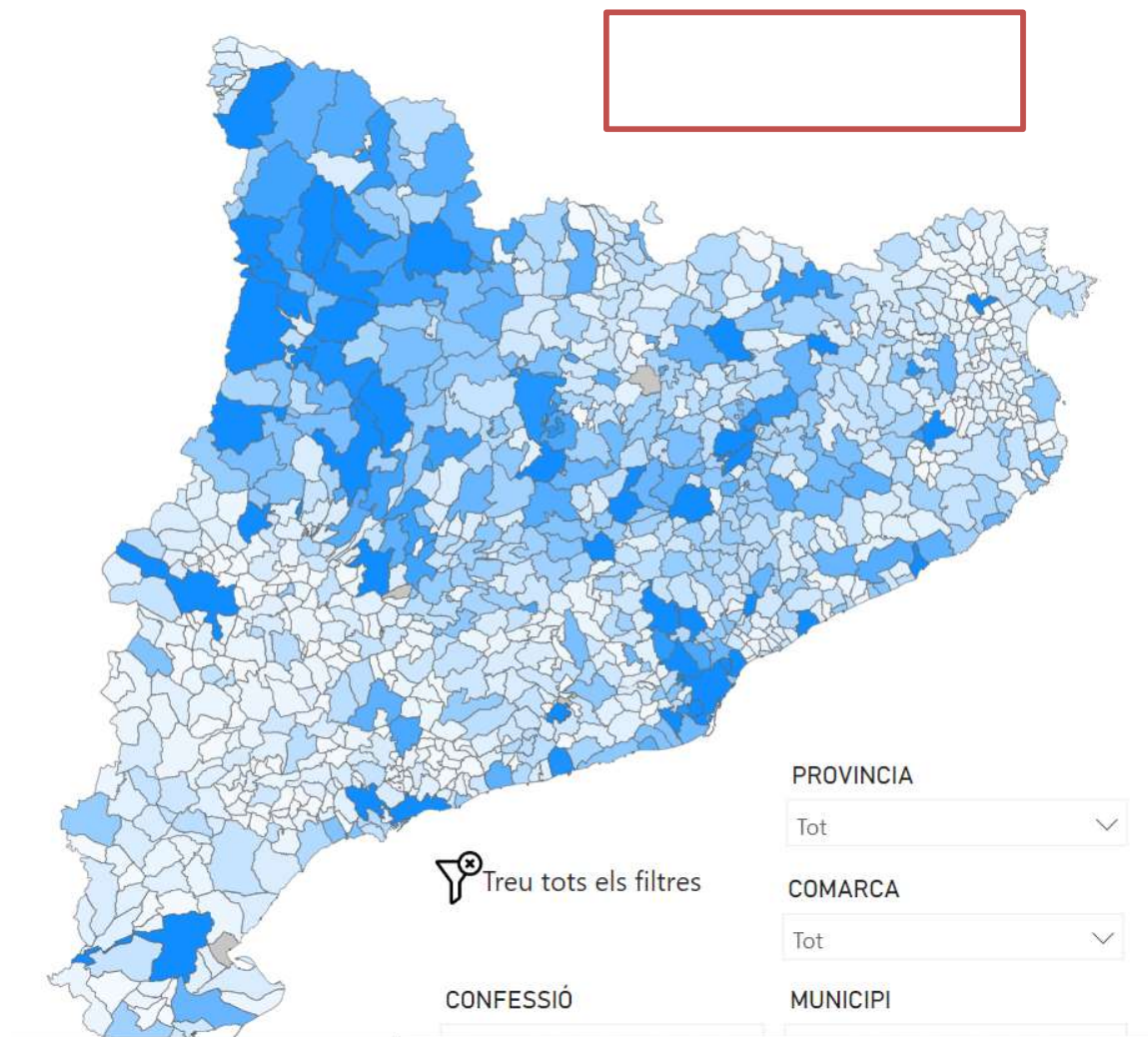
Acord amb la Comissió Islàmica d'Espanya (1992)

■ Inclou previsions sobre:

- ☐ Assignatura de religió islàmica
- ☐ Festivitats
- ☐ Alimentació

4. QUINA REALITAT SOCIAL?

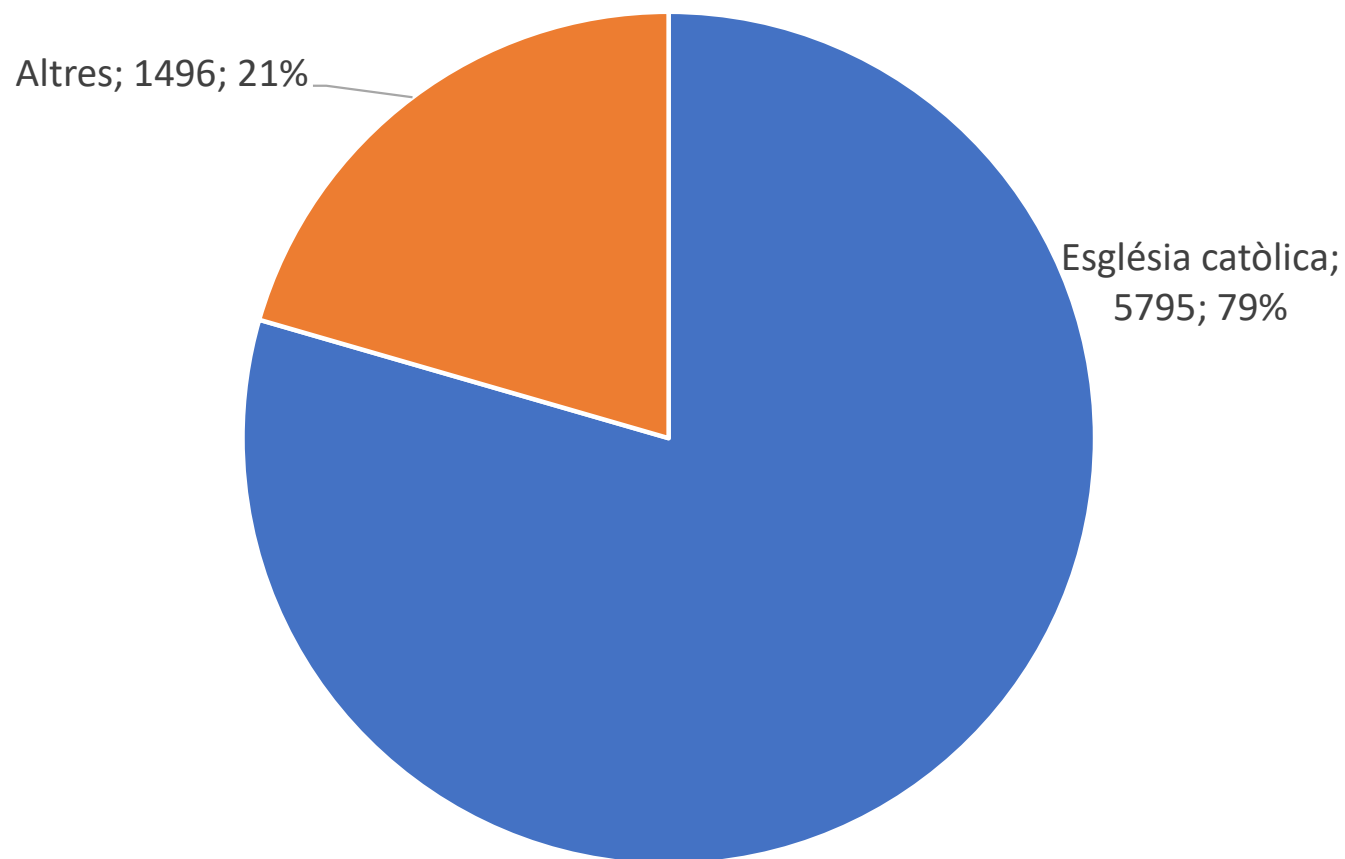
1. La diversitat religiosa a Catalunya

<https://afersreligiosos.gencat.cat/ca/diversitat-religiosa/mapa-religios-de-catalunya>

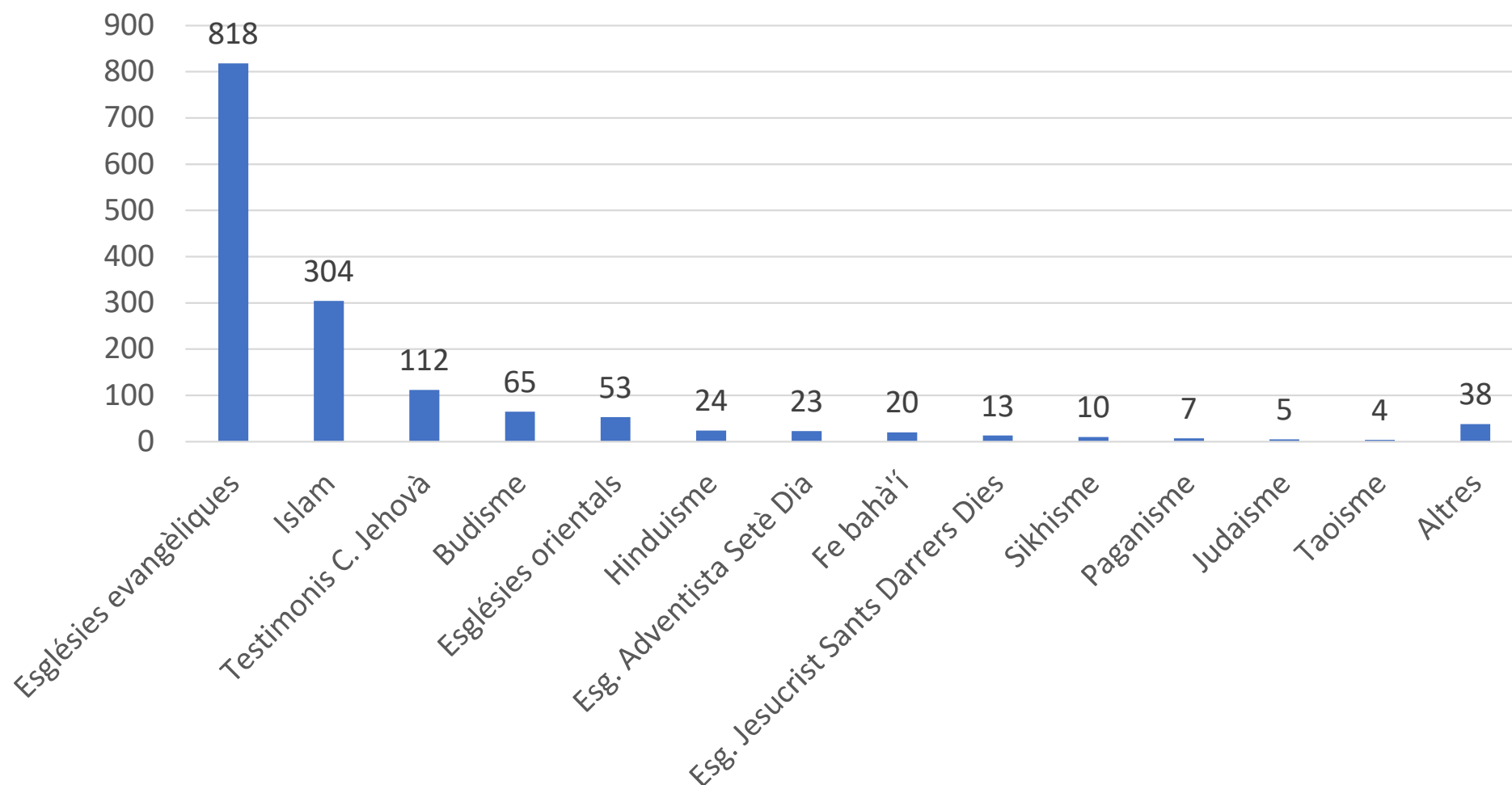
1. La diversitat religiosa a Catalunya

Centres de culte per confessions religioses

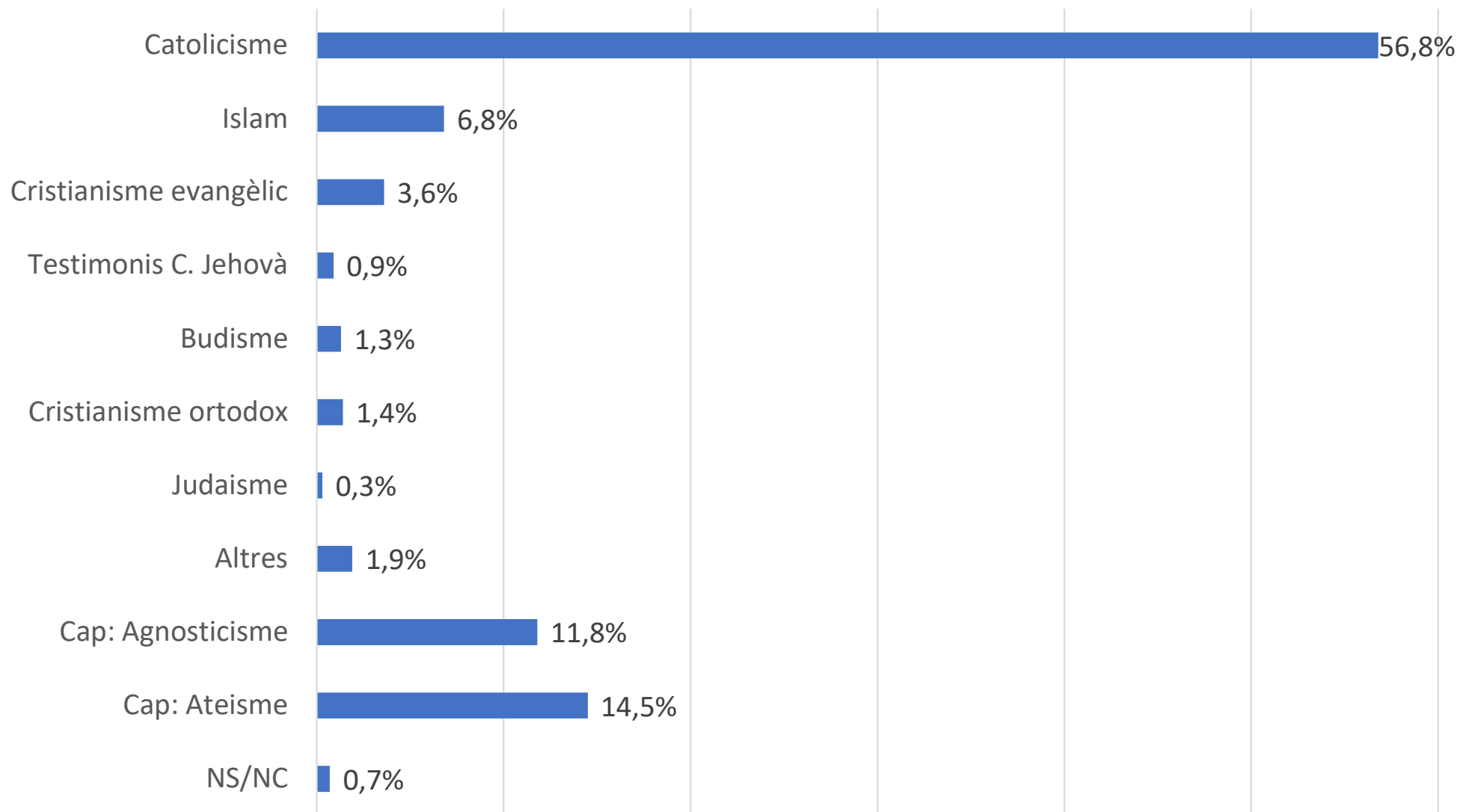
1. La diversitat religiosa a Catalunya

Centres de culte per confessions religioses

El Mapa Religiós de Catalunya

Identificació religiosa de la població catalana

El sentit de tot plegat

Un llibre sobre les religions

Joan Estruch Gibert · Clara Fons Duocastella · Elisenda Sevilla Altés
Il·lustracions de Xavi Reñé

lale

El sentit de tot plegat
Un llibre sobre
les religions

lale

5. CASUÍSTICA

Àmbits específics

1. Festivitats i celebracions
2. L'alimentació
 - Menjadors
 - Dejunis
3. Indumentària i signes religiosos
4. L'assignatura de religió
5. Currículum educatiu

Àmbits específics

1. Festivitats i celebracions

- Es pot faltar a classe en ocasió d'algunes festivitats religioses?

Llei 26/1992 – Acord de Cooperació entre l'Estat i la Comisión Islámica de España:

“Art. 12.3. Los alumnos musulmanes que cursen estudios en centros de enseñanza públicos o privados concertados, estarán **dispensados de la asistencia a clase y de la celebración de exámenes**, en el día del **viernes** durante las horas a que se refiere el número 1 de este artículo y en las **festividades y conmemoraciones religiosas** anteriormente expresadas, a petición propia o de quienes ejerzan la patria potestad o tutela.

Àmbits específics

1. Festivitats i celebracions

Llei 26/1992 – Acord de Cooperació entre l'Estat i la Comisión Islámica de España:

“Art. 12.1. Los miembros de las Comunidades Islámicas (...) podrán solicitar la interrupción de su trabajo los viernes de cada semana (...) desde las **trece treinta hasta las dieciséis treinta horas**

Art. 12,2. Las festividades y conmemoraciones que a continuación se expresan (...)

– AL HIYRA, correspondiente al 1.º de Muharram, primer día del Año Nuevo Islámico.

– ACHURA, décimo día de Muharram.

– IDU AL-MAULID, corresponde al 12 de Rabiul Awwal, nacimiento del Profeta.

– AL ISRA WA AL-MI'RAY, corresponde al 27 de Rayab, fecha del Viaje Nocturno y la Ascensión del Profeta.

– IDU AL-FITR, corresponde a los días 1.º, 2.º y 3.º de Shawwal y celebra la culminación del Ayuno de Ramadán.

– IDU AL-ADHA, corresponde a los días 10.º, 11.º y 12.º de Du Al-Hyyah y celebra el sacrificio protagonizado por el Profeta Abraham.

Àmbits específics

1. Festivitats i celebracions

- El calendari de festivitats de la DG d'Afers Religiosos

<https://afersreligiosos.gencat.cat/ca/diversitat-religiosa/calendari-i-festes/calendari-de-festes-religioses/>

Cerca avançada

S'han trobat **48** resultats

Imbolc / Disablót
Divendres 02.02.2024 - Divendres 02.02.2024
Paganisme

Losar
Dissabte 10.02.2024 - Dissabte 10.02.2024
Budisme tibetà

Parinirvana
Dijous 15.02.2024 - Dijous 15.02.2024
Budisme mahayana

Al Isra wa al-Mirag
Dimecres 07.02.2024 - Dimecres 07.02.2024 - 00:00
Islam

Dimecres de cendra
Dimecres 14.02.2024 - Dimecres 14.02.2024
Cristianisme

Calendari de festivitats religioses

< Febrer 2024 >

DI	Dt	Dc	Dj	Dv	Ds	Dg
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29			

Àmbits específics

2. Alimentació

- Menjadors i menús
 - Quines confessions requereixen adaptacions en el menú?

ISLAM

JUDAISME

SIKHS

HINDUISTES

ALTRES

Àmbits específics

2. Alimentació

- Menjadors i menús
 - Què diu la Llei?

Els Acords de Cooperació de 1992 preveuen que els centres procuraran **adaptar** els seus menús en el cas de jueus i musulmans.

Art. 14.4. de la Llei 26/1992 – Acord de Cooperació amb la Comisión Islámica de España

*4. La alimentación de los internados en centros o establecimientos públicos y dependencias militares, y la de los alumnos musulmanes de los centros docentes públicos y privados concertados que lo soliciten, se **procurará adecuar a los preceptos religiosos islámicos, así como el horario de comidas durante el mes de ayuno (Ramadán).***

Àmbits específics

2. Alimentació

- Menjadors i menús

- Models de gestió

- Menú sense porc

- Menú vegetarià

- Menú sense carn

- Menú halal

- Com implementar alternatives?

Àmbits específics

Instruccions per a l'organització i el funcionament dels centres educatius públics

“L'**educació intercultural** implica un model educatiu que potencia la cultura del diàleg i de la convivència, i ajuda a desenvolupar la consciència i el sentiment d'igualtat com a condició prèvia per al coneixement i el respecte de les diferències culturals.

El centre educatiu ha de tenir com a objectiu fonamental que tot l'alumnat, el de la cultura majoritària i el de les minoritàries, mitjançant qualsevol àrea o matèria curricular, desenvolupi les aptituds i les actituds que el capacitin per viure en la nostra societat multicultural i multilingüe. (...)

Àmbits específics

Instruccions per a l'organització i el funcionament dels centres educatius públics

Per assolir aquest objectiu cal que el centre:

[...]

- Respecti la diversitat cultural en totes les seves formes i, per tant, permeti l'ús de vestuari o elements simbòlics, ja siguin de caràcter cultural, religiós o identitari, sempre que no impossibilitin:

la realització de totes les activitats curriculars,
la comunicació interpersonal,
la identificació personal,
la seguretat personal o la dels altres.

Àmbits específics

4. L'assignatura de religió

- Art. 27.3 de la Constitució:

“Els poders públics garanteixen el dret que assisteix els pares per tal que els fills rebin la formació religiosa i moral que vagi d'acord amb les seves conviccions”

Àmbits específics

4. L'assignatura de religió

Es preveuen assignatures de religió específiques – voluntàries per a l'alumnat- en el cas d'aquestes confessions:

- Religió catòlica (Art. 2. Acord entre l'Estat Espanyol i la Santa Seu sobre Ensenyament i Afers Culturals)
- Religió evangèlica (Art. 10, Llei 24/1992)
- Religió jueva (Art. 10, Llei 25/1992)
- Religió islàmica (Art. 10, Llei 26/1992)

Acord amb la Comissió Islàmica d'Espanya (1992)

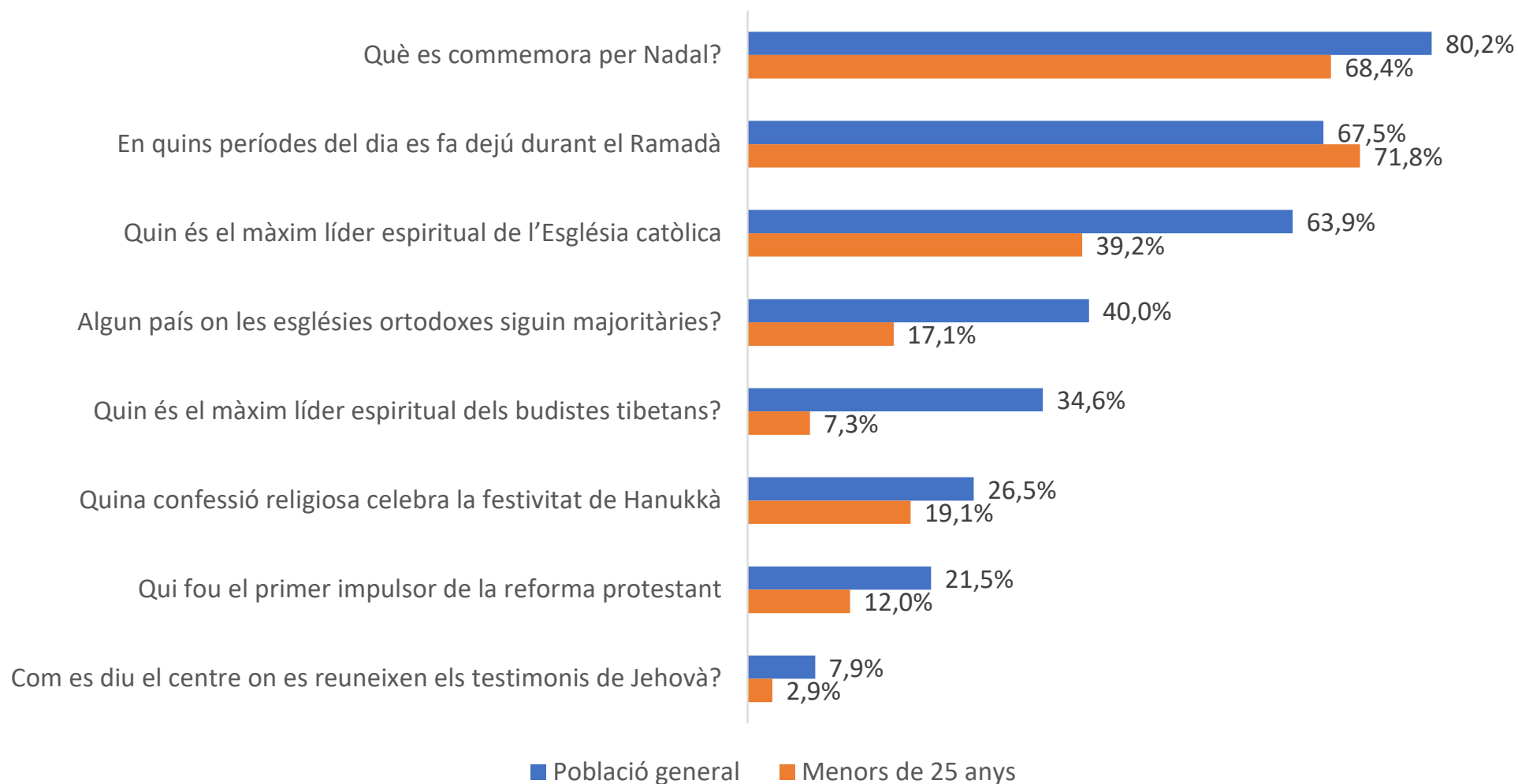
■ Article 10

- ☐ 1. A fin de dar efectividad a lo dispuesto en el artículo 27.3 de la Constitución (...) se garantiza a los alumnos musulmanes, a sus padres y a los órganos escolares de gobierno que lo soliciten, **el ejercicio del derecho de los primeros a recibir enseñanza religiosa islámica** en los centros docentes públicos y privados concertados, (...)

6. ALTRES REPTES EN L'ÀMBIT EDUCATIU

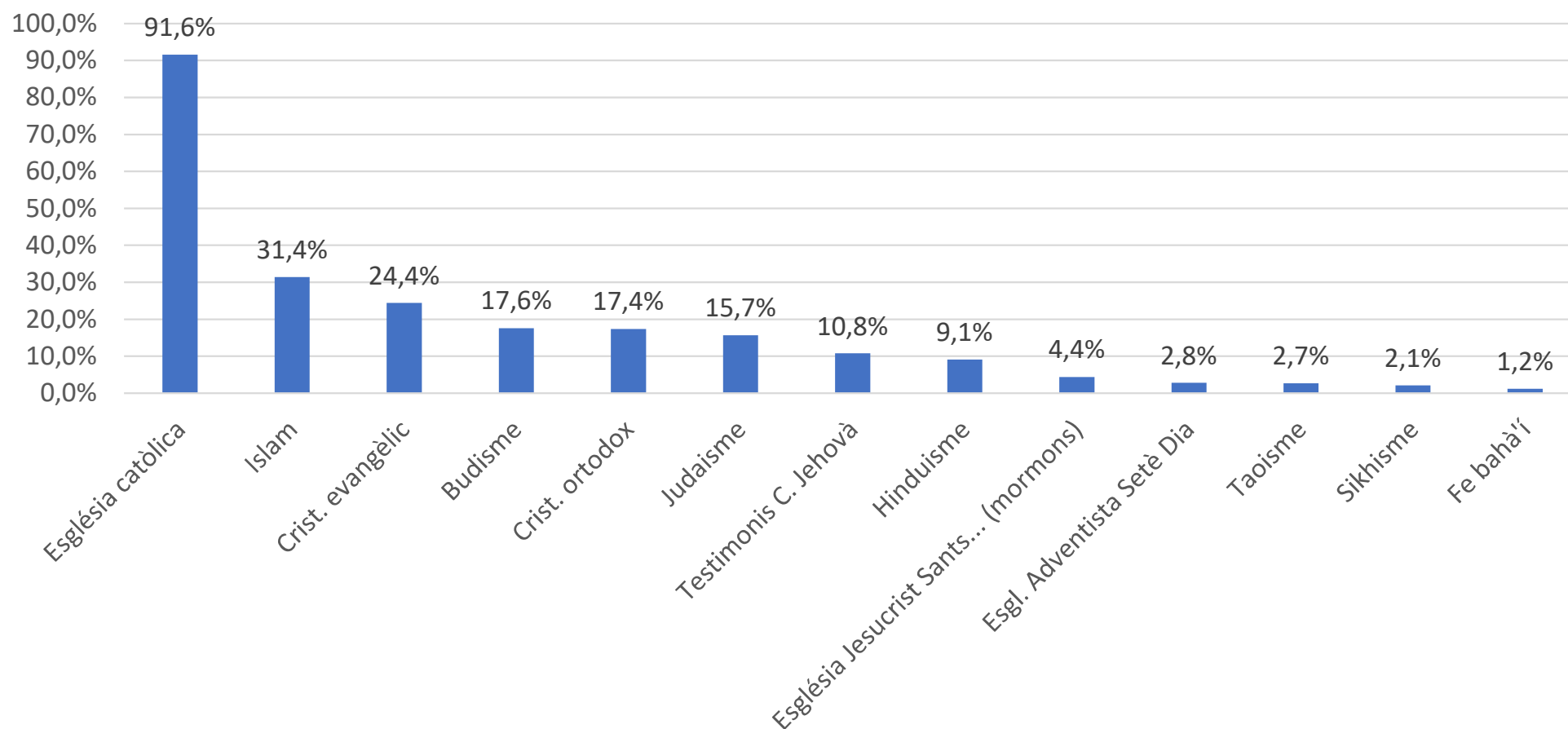
3. Coneixement de la diversitat religiosa

P17-20 i P61-64. Sabria dir-me... (percentatge de respostes correctes)

3. Coneixement de la diversitat religiosa

P44. Ha entrat en alguna ocasió en un centre de culte de les següents confessions

3. Coneixement de la diversitat religiosa

	Centres de culte				
	Catòlic	Islàmic	Evangèlic	Testimonis C. Jehovà	Jueu
Catòlics que han visitat...		29,70 %	22,50 %	9,40 %	15,50 %
Musulmans que han visitat...	55,3 %		15,0 %	8,8 %	10,2 %
Evangèlics que han visitat...	77,8 %	14,4 %		27,3 %	9,8 %
Agnòstics que han visitat...	96,8 %	34,3 %	20,1 %	12 %	20 %
Ateus que han visitat...	79,3 %	33,2 %	21,1 %	4,7 %	16,1 %

7. RECURSOS

7. Recursos

Educació

Guia per al respecte a la diversitat de creences als centres educatius

Diccionari de les religions per a noies i nois

Pòsters dels centres de culte

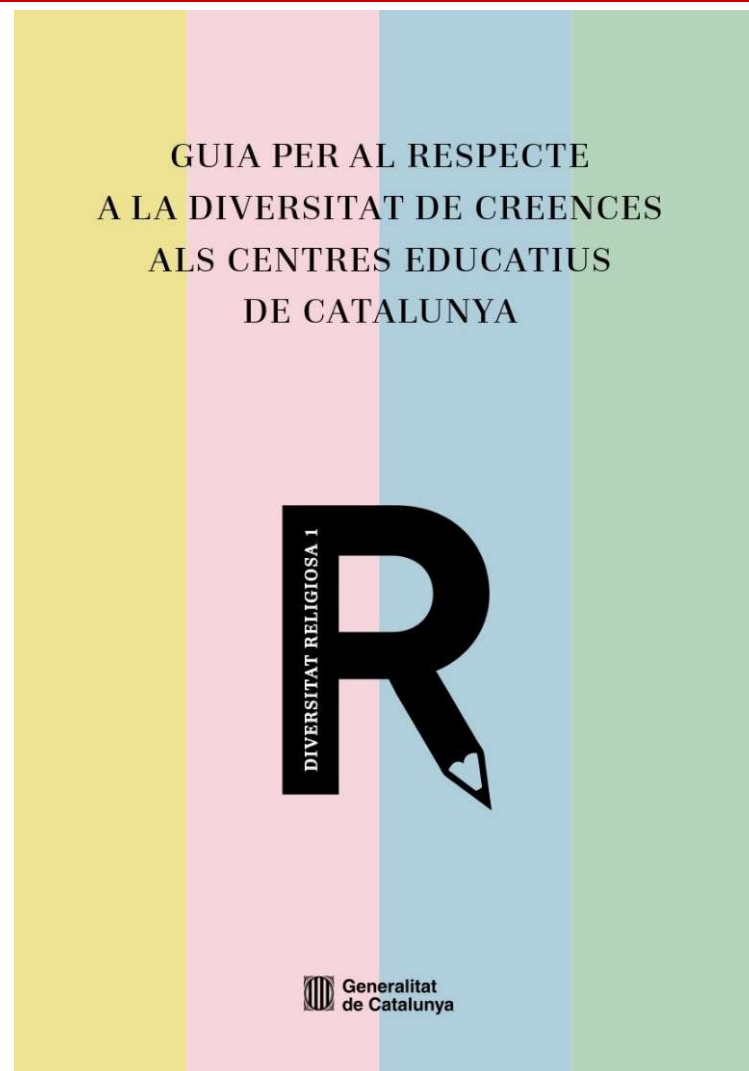
Espai educatiu de cinema espiritual

Fes Festa! Rituals, cultures i religions del món

Joc virtual "Missió Humanitas"

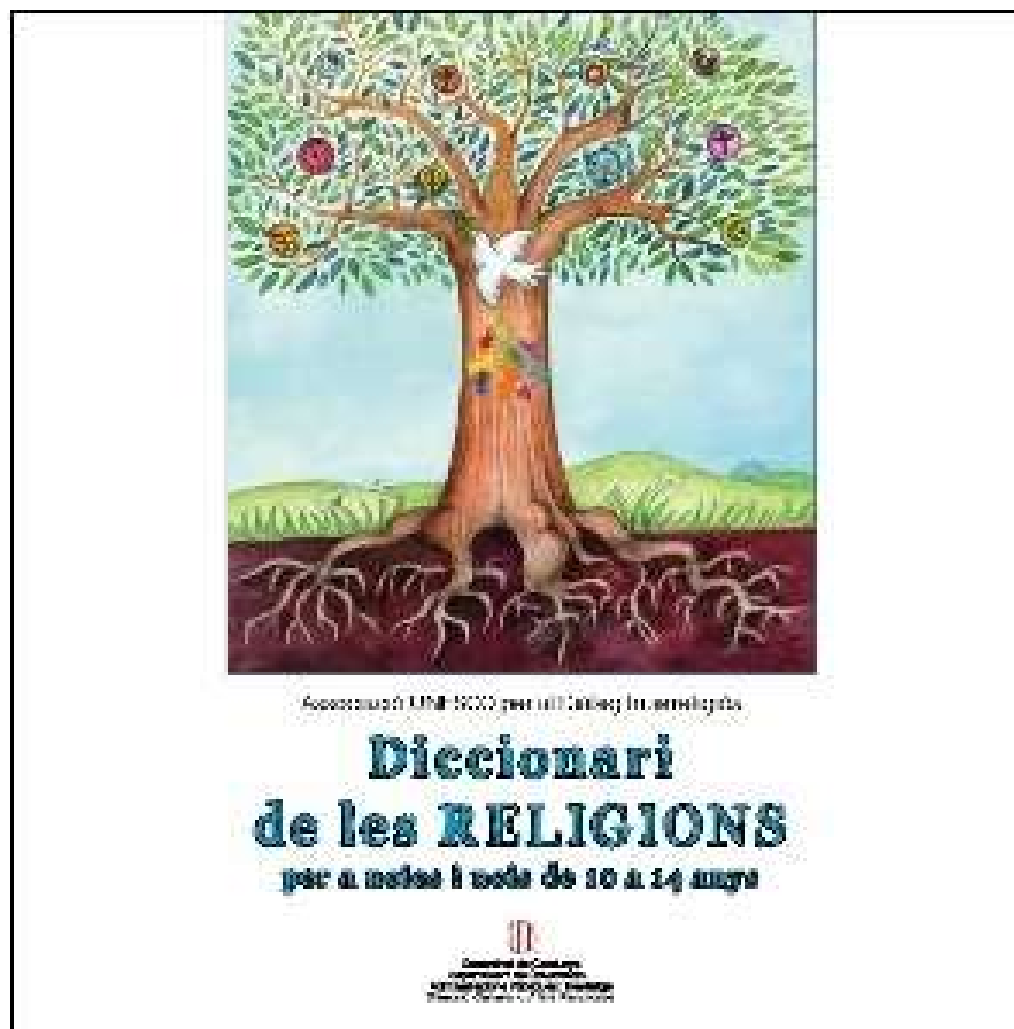
<https://afersreligiosos.gencat.cat/ca/que-oferim/recursos-per-a-la-gestio-de-la-diversitat-religiosa/educacio/>

7. Recursos

https://afersreligiosos.gencat.cat/web/.content/02_que-oferim/recursos-gestio-diversitat-religiosa/educacio/guia-escoles/guia_educatius_2015.pdf

7. Recursos

https://afersreligiosos.gencat.cat/web/.content/02_que-oferim/recursos-gestio-diversitat-religiosa/educacio/diccionari-religions-nois-noies/Diccionari_infantil.pdf

7. Recursos

<https://afersreligiosos.gencat.cat/ca/que-oferim/recursos-per-a-la-gestio-de-la-diversitat-religiosa/educacio/fes-festa-rituals-cultures-i-religions-del-mon/>

Agustí Iglesias Sala

aiglesias@gencat.cat

Direcció General d'Afers Religiosos

<https://afersreligiosos.gencat.cat/ca/inici/>

bustia.afersreligiosos@gencat.cat